

Odebírání dětí z péče rodičů

Náhradní rodinná péče, pěstounská péče a osvojení

Aktuální k 31. březnu 2025

— Článek 8 Úmluvy

1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života (...).
2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu (...) ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

— Obecné zásady

Rozdělení rodiny jako nejradikálnější řešení za mimořádných okolností

„70. (...) rozdělení rodiny představuje velmi závažný zásah; takové opatření se tedy musí opírat o dostatečně závažné a pádné argumenty motivované zájmem dítěte (...).“

Wallová a Walla proti České republice

č. 23848/04, rozsudek ze dne 26. října 2006

„207. Obecně platí, že nejlepší zájem dítěte vyžaduje na jedné straně zachování vazeb dítěte s jeho rodinou s výjimkou případů, kdy se rodina ukáže jako obzvlášť nevhodná, neboť zpřetrhání těchto vazeb znamená vykořenění dítěte. Z toho vyplývá, že rodinné vazby mohou být zpřetrhány pouze za zcela mimořádných okolností a že je třeba učinit vše pro zachování osobních vztahů a případně pro ‚obnovení‘ rodiny (...). Panuje významná mezinárodní shoda na tom, že dítě nesmí být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli s výjimkou případů, kdy příslušné orgány v souladu s platnými právními předpisy a postupy stanoví, že takové oddělení je nezbytné v nejlepším zájmu dítěte, přičemž takové rozhodnutí podléhá soudnímu přezkumu (viz čl. 9 odst. 1 Úmluvy OSN o právech dítěte (...)). Kromě toho jsou smluvní státy povinny zavést praktické a účinné procesní záruky na ochranu nejlepšího zájmu dítěte a zajistit jejich provádění (viz [obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 14 \(2013\)](#) o právu dítěte na to, aby byl jeho nejlepší zájem považován za prvořadé hledisko (...)).“

Strand Lobben a ostatní proti Norsku

č. 37283/13, rozsudek velkého senátu ze dne 10. září 2019

Dočasná povaha odebrání dítěte z péče rodičů a opětovné sloučení rodiny

„208. Další hlavní zásadou je, že rozhodnutí o svěření do péče by mělo být považováno za přechodné opatření, které je třeba ukončit, jakmile to okolnosti dovolí, a že veškerá opatření týkající se přechodné péče by měla být v souladu s konečným cílem, kterým je opětovné sloučení biologických rodičů a dítěte (...). Výše uvedená pozitivní povinnost přijmout opatření, která umožní sloučení rodiny, jakmile to bude rozumně proveditelné, začne na příslušné orgány doléhat od počátku doby péče s postupně rostoucí silou, vždy však s výhradou jejího vyvážení s povinností zohlednit nejlepší zájem dítěte (...). U tohoto typu případů je třeba přiměřenost opatření posuzovat podle rychlosti jeho provedení, neboť plynutí času může mít nenapravitelné důsledky pro vztahy mezi dítětem a rodičem, s nímž nežije (...). Pokud tedy orgány nesou odpovědnost za stav, kdy dojde k rozpadu rodiny, protože nesplnily svou výše uvedenou povinnost, nemohou rozhodnutí o povolení osvojení založit na neexistenci vazeb mezi rodiči a dítětem (...). Kromě toho budou vazby mezi rodinnými příslušníky a vyhlídky na jejich úspěšné sloučení oslabeny, pokud jim budou kladeny překážky vzájemného snadného a pravidelného kontaktu (...). Pokud však od původního převzetí dítěte do veřejné péče uplynula delší doba, může zájem dítěte na tom, aby se jeho faktická rodinná situace znovu nezměnila, převážet nad zájmem rodičů na sloučení rodiny (...).“

Strand Lobben a ostatní proti Norsku

č. 37283/13, rozsudek velkého senátu ze dne 10. září 2019

„35. Zásadní principem je, že rodinné vazby dítěte by měly být zachovány, kromě případů, kdy rodina prokázala zvláštní nekompetentnost, protože přerušení těchto vazeb znamená ‚odříznutí dítěte od jeho kořenů‘. Rodinné vazby mohou být přerušeny pouze ve velmi výjimečných případech a vše musí být učiněno pro zachování osobních vztahů a případně pro ‚obnovení rodiny‘.“

Johansen proti Norsku

č. 17383/90, rozsudek ze dne 7. srpna 1996

„69. Je zásadní, aby režim kontaktu účinně podporoval cíl sjednocení rodiny, dokud – po pečlivém zvážení a také s přihlédnutím k pozitivní povinnosti orgánů přijmout opatření k usnadnění sjednocení rodiny – nejsou orgány oprávněny dojít k závěru, že konečný cíl sjednocení již není slučitelný s nejlepším zájmem dítěte. Soud zdůrazňuje, že sjednocení rodiny obvykle nelze považovat za dostatečně podporované, pokud mezi jednotlivými setkáními existují intervaly v řádu týdnů nebo dokonce (...) až měsíců (...).“

K.O. a V.M. proti Norsku

č. 64808/16, rozsudek ze dne 19. listopadu 2019

„60. (...) v případě umístění dítěte do ústavní výchovy, která omezuje rodinný život, mají orgány pozitivní povinnost přijmout opatření k usnadnění opětovného sjednocení rodiny co nejdříve, jakmile to bude rozumně možné. Navíc jakékoli opatření provádějící takovou dočasnou péči by mělo být v souladu s konečným cílem znovusjednocení biologických rodičů a dítěte. Pozitivní povinnost přijmout opatření k usnadnění znovusjednocení rodiny co nejdříve začne na příslušné orgány působit s postupně rostoucí intenzitou od počátku období péče, vždy však s ohledem na povinnost zvažovat nejlepší zájem dítěte. Vztahy mezi členy rodiny a vyhlídky na jejich úspěšné znovusjednocení budou nevyhnutelně oslabeny, pokud budou kladeny překážky jejich snadnému a pravidelnému kontaktu.“

Pedersen a ostatní proti Norsku

č. 39710/15, rozsudek ze dne 10. března 2020

„98. (...) pozitivní závazky [se] neomezuji pouze na zajištění toho, aby se mohly děti opětovně vrátit ke svým rodičům nebo s nimi mít kontakt, ale zahrnují také všechny přípravné kroky, které je k tomu třeba učinit (...).“

A a ostatní proti Itálii

č. 17791/22, rozsudek ze dne 7. září 2023

Důvody pro odebrání dítěte z péče rodičů

„173. možnost umístit dítě do prostředí vhodnějšího pro jeho výchovu nemůže sama o sobě odůvodňovat jeho násilné odnětí biologickým rodičům; takový zásah do práva rodičů těšit se rodinnému životu se svým dítětem ve smyslu článku 8 Úmluvy musí být nadto ještě ‚nezbytný‘ s ohledem na další okolnosti (...).“

K. a T. proti Finsku

č. 25702/94, rozsudek velkého senátu ze dne 12. července 2001

Diskreční pravomoc vnitrostátních orgánů a procesní záruky

„211. (...) Soud (...) uznává, že orgány mají při posuzování nezbytnosti převzetí dítěte do péče široký prostor pro uvážení (...). Tento prostor pro uvážení však není neomezený. Soud například v některých případech přikládal váhu tomu, zda se orgány před převzetím dítěte do veřejné péče nejprve pokusily přijmout méně drastická opatření, například podpůrná nebo preventivní opatření, a zda se tato opatření ukázala jako neúspěšná (...). Veškerá další omezení, například omezení práva rodičů na styk s dítětem, a veškeré právní záruky, jejichž cílem je zajistit účinnou ochranu práva rodičů a dětí na respektování jejich rodinného života je třeba podrobit přísnější kontrole. Taková další omezení s sebou nesou nebezpečí, že rodinné vztahy mezi rodiči a malým dítětem budou fakticky zmařeny (...).“

Strand Lobben a ostatní proti Norsku

č. 37283/13, rozsudek velkého senátu ze dne 10. září 2019

Kvalita rozhodovacího procesu a zapojení rodičů

„212. V případech týkajících se opatření veřejné péče Soud dále přihlédne k rozhodovacímu procesu orgánů, aby zjistil, zda byl veden tak, aby zajistil, že názory a zájmy biologických rodičů budou orgánům sděleny a řádně zohledněny a že budou moci včas uplatnit opravné prostředky, které mají k dispozici (...). Je třeba určit, zda s ohledem na konkrétní okolnosti případu a zejména na závažnou povahu rozhodnutí, která mají být přijata, byli rodiče do rozhodovacího procesu zapojeni v míře dostatečné k tomu, aby jim byla poskytnuta potřebná ochrana jejich zájmů, a zda měli možnost se k věci plně vyjádřit (...). Z výše uvedených úvah vyplývá, že uplatnění soudních opravných prostředků ze strany biologických rodičů s cílem dosáhnout sloučení rodiny s jejich dítětem jim nemůže být samo o sobě vytýkáno. Kromě toho v obdobných případech vždy hrozí nebezpečí, že jakékoli procesní průtahy fakticky povedou k vyřešení případu předloženého soudu dříve, než proběhne jednání. Stejně tak účinné respektování rodinného života vyžaduje, aby budoucí vztahy mezi rodičem a dítětem byly určovány výhradně ve světle všech relevantních úvah, a nikoliv pouhým plynutím času (...).“

Strand Lobben a ostatní proti Norsku

č. 37283/13, rozsudek velkého senátu ze dne 10. září 2019

Participační práva dítěte

„72. (...) ačkoli článek 8 neobsahuje žádné výslovné procesní požadavky, musí být stěžovatel zapojen do rozhodovacího procesu jako celku v dostatečné míře, aby mu byla poskytnuta nezbytná ochrana jeho zájmů, jak to zaručuje tento článek (...). V případě dětí je výše uvedený princip realizován prostřednictvím jejich práva být konzultovány a slyšeny (...). Soud již rozhodl, že jak děti dospívají a postupem času jsou schopny formulovat své vlastní názory například na kontakt se svými rodiči, měly by soudy náležitě zohlednit jejich názory a pocity i jejich právo na respektování jejich soukromého života (...). Tytéž principy jsou zakotveny v článku 12 [Úmluvy o právech dítěte \(CRC\)](#) a v dalších relevantních mezinárodních dokumentech (...).“

N. Ts. a ostatní proti Gruzii

č. 71776/12, rozsudek ze dne 2. února 2016

„63. (...) Názor samotných dětí na to, jak často chtějí vidět svou matku [poté, co byly odebrány z její péče], byl zjištěn (...). Děti výslovně uvedly, že se s matkou nechtějí vidat více než dvakrát ročně a že se s ní nechtějí setkávat o samotě ani u ní přebývat. Zejména T. a S., tehdy devět a sedm let, vyjadřovali vůči své matce velmi negativní reakce, přičemž S. dokonce vykazoval jasné známky strachu z matky. Podle Soudu toto nelze ignorovat ani banalizovat, zvláště protože to odráží negativní reakce, které děti projevovaly již od prvních návštěv své matky po jejich umístění do ústavní výchovy.“

Levin proti Švédsku

č. 35141/06, rozsudek ze dne 15. března 2012

„155. Přestože je (...) přání stěžovatelů [navázat s osvojenými dětmi kontakt a vytvořit nový rodinný vztah] legitimní, nemůže podle Soudu požívat absolutní ochrany poskytované čl. 8, neboť naráží na odmítání nezletilých, které nechtějí být adoptovány cizí rodinou. Soud vždy zastával názor, že nejlepšímu zájmu dítěte je třeba přiznat zvláštní význam, posuzuje-li se otázka opatření, která bylo možné rozumně očekávat od vnitrostátních orgánů s cílem zajistit setkání rodiče s dítětem. V tomto ohledu dospěl Soud zejména k závěru, že zájem dítěte může, v závislosti na charakteru a závažnosti, převážit nad zájmem rodiče (...).“

Pini a ostatní proti Rumunsku

č. 78028/01, rozsudek ze dne 22. června 2004

Bliže viz tematickou příručku [Právo dítěte být slyšeno ve vnitrostátním řízení týkajícím se rodinných věcí](#)

Účinné zastoupení dítěte

„55. (...) Děti se obecně musí spoléhat na jiné osoby, aby uplatnily jejich nároky a hájily jejich zájmy, a nemusí být ve věku či být způsobilé k tomu, aby skutečně mohly udělit souhlas k podniknutí kroků jejich jménem. Je proto třeba se vyvarovat restriktivního či příliš technického přístupu v této oblasti (...).“

C proti Chorvatsku

č. 80117/17, rozsudek ze dne 8. října 2020

„76. (...) Dle článku 10 [[Evropské úmluvy o výkonu práv dětí](#)] je povinností zástupce [dítěte] jednat vhodným způsobem jménem dítěte, poskytovat mu informace a vysvětlení, zjišťovat jeho názory a zprostředkovat je soudnímu orgánu (...). Stejně tak [Pokyny Výboru ministrů Rady Evropy o justici vstřícné k dětem](#) stanoví, že v případech, kdy existuje střet

zájmů rodičů a dítěte, by dítěti měl být jmenován kolizní opatrovník nebo jiný nezávislý zástupce, který bude zastupovat názory a zájmy dítěte a informovat ho o průběhu řízení.“

N. Ts. a ostatní proti Gruzii

č. 71776/12, rozsudek ze dne 2. února 2016

„171. [Děti] nemají plnou autonomii dospělých, avšak jsou subjekty práv (...). Tato omezená autonomie dětí, která se postupně rozšiřuje s tím, jak děti vyspívají, se projevuje jejich právem být konzultovány a slyšeny. Jak stanoví článek 12 Úmluvy o právech dítěte (...), dítě, které je schopno formulovat své vlastní názory, má právo je vyjádřit a právo na to, aby těmto názorům byla přikládána náležitá váha s ohledem na jeho věk a vyspělost, a zejména musí mít možnost být slyšeno v jakémkoli soudním nebo správním řízení, které se ho týká.“

M. a M. proti Chorvatsku

č. 10161/13, rozsudek ze dne 3. září 2015

„37. Děti by měly mít právo na svého vlastního právního zástupce a zastoupení, svým vlastním jménem, v řízeních, v nichž nastal nebo by mohl nastat střet zájmů mezi dítětem a rodiči nebo jinými zúčastněnými stranami.

[...]

39. Advokáti zastupující děti by měli být proškoleni a mít znalosti v oblasti práv dětí a související problematiky, průběžně absolvovat důkladná školení a být schopni komunikovat s dětmi na jejich úrovni chápání.

[...]

42. V případech, kdy mají rodiče a děti protichůdné zájmy, by měl příslušný orgán jmenovat buď procesního opatrovníka, nebo obdobného nezávislého zástupce, který bude zastupovat názory a zájmy dítěte.

43. Mělo by být zaručeno odpovídající zastoupení a právo dát se zastupovat nezávisle na rodičích, zejména v řízeních, kdy jsou údajnými pachateli rodiče, členové rodiny nebo pečovatelé.

[...]

48. Dětem by měly být poskytnuty všechny potřebné informace o tom, jak účinně využít práva být vyslyšeny. Mělo by jim však být vysvětleno, že jejich právo být vyslyšeny a právo na to, aby k jejich názorům bylo přihlédnuto, nemusí být pro konečné rozhodnutí určující.

[...]

75. Advokát dítěte, jeho procesní opatrovník nebo zákonný zástupce by měli s dítětem komunikovat a vysvětlit mu dané rozhodnutí nebo rozsudek jazykem přizpůsobeným schopnosti dítěte chápat situaci a měli by poskytnout potřebné informace o možných opatřeních, která by mohla být přijata, jako jsou mechanismy pro podání odvolání nebo nezávislé podávání stížností.“

Pokyny Výboru ministrů Rady Evropy o justici vstřícné k dětem

ze dne 17. listopadu 2010

Zbavení rodičovské odpovědnosti/osvojení

„209. Pokud jde o nahrazení pěstounské péče rozsáhlejšími opatřeními, jakým je zbavení rodičovské odpovědnosti a povolení osvojení, v jehož důsledku se právní vazby stěžovatelů s dítětem definitivně zpřetrhají, je třeba zopakovat, že taková opatření by měla být uplatňována pouze za mimořádných okolností a lze je odůvodnit pouze tehdy, pokud by byla motivována naléhavým požadavkem nejlepšího zájmu dítěte‘ (...). Z povahy osvojení vyplývá, že neexistují

žádné reálné vyhlídky na obnovení soužití nebo sloučení rodiny a že je naopak v nejlepším zájmu dítěte, aby bylo trvale umístěno do nové rodiny (...).“

Strand Lobben a ostatní proti Norsku

č. 37283/13, rozsudek velkého senátu ze dne 10. září 2019

„41. ustanovení článku 8 Úmluvy nezaručuje právo založit rodinu, ani právo osvojit dítě (...) osvojení znamená ‚poskytnout dítěti rodinu, nikoli rodině dítě‘ (...).“

E.B. proti Francii

č. 43546/02, rozsudek velkého senátu ze dne 22. ledna 2008

Z další judikatury

Důvody odebrání dítěte z péče rodičů

Sociální a ekonomické důvody

Havelka a ostatní proti České republice

č. 23499/06, rozsudek ze dne 21. června 2007

Soud shledal, že svěřením dětí prvního stěžovatele do ústavní výchovy porušilo právo stěžovatelů na respektování rodinného života podle článku 8 Úmluvy. Vnitrostátní soudy se opíraly o důkazy předložené opatrovníkem, aniž by dostatečně zohlednily další možnosti, jako umístění dětí do zařízení pro okamžitou pomoc nebo širší rodiny. Soudy také nezvážily názory dětí a prvního stěžovatele. Soud konstatoval, že rozhodnutí o svěřením dětí do ústavní výchovy nebylo nezbytné v demokratické společnosti a nebylo opřeno o dostatečné důvody.

„60. (...) nedostatečná spolupráce není naprosto rozhodující skutečností, jelikož nezavazuje příslušné orgány povinnosti uplatnit prostředky, které by umožnily zachování rodinného vztahu (...).“

Wallová a Walla proti České republice

č. 23848/04, rozsudek ze dne 26. října 2006

Soud shledal, že odnětí dětí z péče stěžovatelů porušilo právo na respektování rodinného života podle článku 8 Úmluvy. Ústavní výchova byla nařízena výhradně kvůli materiálním potížím a nevyhovujícímu bydlení, přičemž výchovné schopnosti stěžovatelů nebyly zpochybněny. Na rozdíl od jiných případů řešených Soudem, děti nebyly vystaveny násilí, špatnému zacházení ani pohlavnímu zneužívání, a nebyly zjištěny žádné nedostatky v citovém zázemí či psychické stabilitě rodičů. Soud zdůraznil, že úplné rozdělení rodiny představuje nejradikálnější řešení, které lze použít pouze v nejzávažnějších případech. V této situaci měly vnitrostátní orgány měly navrhnout méně radikální řešení než úplné rozdělení rodiny, například poskytnutí sociální pomoci a poradenství. Orgány sociálně-právní ochrany nevyvinuly dostatečné úsilí k překonání obtíží stěžovatelů a k co nejrychlejšímu sloučení rodiny.

„74. (...) úlohou orgánů sociálně-právní ochrany je právě pomoc osobám v nesnázích, které nemají nezbytné znalosti o systému, vést jejich kroky a poskytnout jim radu mimo jiné o různých druzích sociálních dávek, o možnostech získání sociálního bytu a o ostatních prostředcích k překonání jejich obtíží (...).“

Saviny proti Ukrajině

č. 39948/06, rozsudek ze dne 18. prosince 2008

Opatření spočívající v odebrání a umístění sedmi dětí do různých ústavních zařízení z důvodu nedostatečné péče nevidomých rodičů, kterým orgány vytýkaly nezodpovědnost a neschopnost zajistit dětem vhodné životní podmínky, bylo podle Soudu nepřiměřené. Soud kritizoval, že orgány dostatečně nezkoumaly, do jaké míry byly nedostatky v péči (včetně špatných hygienických podmínek, absence teplé vody a vytápění) způsobeny nenapravitelnou neschopností rodičů, a do jaké míry pouze jejich finančními těžkostmi, které mohly být řešeny cílenou pomocí. K porušení článku 8 Úmluvy proto došlo.

Domácí násilí

Dewinne proti Belgii

č. 56024/00, rozhodnutí ze dne 10. března 2005

Opatření spočívající v odebrání dětí z důvodu násilí ze strany otce, jejich umístění v rámci rodiny a následném přemístění do ústavní výchovy, jelikož péče v rámci rodiny byla nedostatečná, byla podle Soudu nezbytná a přiměřená k ochraně zájmů dětí. Stížnost proto Soud jako zjevně neopodstatněnou odmítl.

Systematické uplatňování tělesných trestů v rámci náboženské sekty

Tlapak a ostatní proti Německu

č. 11308/16 a 11344/16, rozsudek ze dne 22. března 2018

Opatření spočívající v odebrání dětí z péče rodičů, kteří byli členy náboženské komunity praktikující pravidelné tělesné tresty, a omezení rodičovské odpovědnosti, bylo podle Soudu přiměřené. Děti byly trestány rákoskou, a to i denně, a "zklidňovány" držením končetin a tlačení hlavy dolů, dokud neztratily sílu k odporu. Soud zdůraznil, že zásah byl odůvodněn vysokým, konkrétním rizikem systematického tělesného trestání, které by porušovalo právo dětí na výchovu bez násilí. K porušení článku 8 Úmluvy proto nedošlo.

Bliže viz tematickou příručku [Nepřijatelnost tělesného trestání dětí](#)

Pohlavní zneužívání

Covezzi a Morselli proti Itálii

č. 52764/99, rozsudek ze dne 9. května 2003

Čtyři nejstarší děti stěžovatelů byly opakovaně pohlavně zneužívány členy rodiny, zejména otcem a bratrem stěžovatelky. Po zjištění této skutečnosti vnitrostátní orgány okamžitě odebraly děti z péče stěžovatelů, aby zajistily jejich bezpečí. Soud shledal porušení článku 8 Úmluvy, protože stěžovatelé nebyli dostatečně zapojeni do řízení o jejich rodičovských povinnostech. Samotné odebrání dětí a procesu jejich odebrání z péče stěžovatelů podle Soudu v rozporu s článkem 8 Úmluvy nebyl.

Drogová závislost rodičů

Y. I. proti Rusku

č. 68868/14, rozsudek ze dne 25. února 2020

Automatické zbavení rodičovské odpovědnosti stěžovatelky v důsledku její drogové závislosti bez zohlednění její individuální situace a bez posouzení vhodnosti mírnějších opatření, které by mohly lépe sledovat nejlepší zájem dětí, představovalo nepřiměřený zásah do jejího práva na respektování rodinného života chráněného článkem 8 Úmluvy.

K. O. a V. M. proti Norsku

č. 64808/16, rozsudek ze dne 19. listopadu 2019

Odebrání dcery z péče stěžovatelů bylo podle Soudu pečlivě odůvodněno jejich omezenou možností o ni pečovat s ohledem na jejich drogovou závislost, psychický stav, páchaní trestné činnosti a domácího násilí. Soud měl nicméně za to, že omezení styku stěžovatelů s dcerou na jednu hodinu čtyřikrát ročně nesledovalo zájem na sloučení rodiny a nebylo odůvodněno zvláštními okolnostmi, které by ohrožovaly nejlepší zájem dítěte, a proto shledal porušení práva na respektování rodinného života stěžovatelů chráněného článkem 8 Úmluvy.

Aune proti Norsku

č. 52502/07, rozsudek ze dne 28. října 2010

Odebrání dítěte stěžovatelce, poté co bylo v pěti měsících převezeno ve vážném stavu do nemocnice, jeho umístění do pěstounské rodiny a následné schválení osvojení bez jejího souhlasu, představovalo podle Soudu přiměřený zásah do práva stěžovatelky na respektování jejího rodinného života podle článku 8 Úmluvy. Dítě v pěstounské rodině dobře prospívalo. V následujících letech po odebrání měla stěžovatelka nadále problémy s drogami, s dítětem měla nepravdivý kontakt a nebyla schopna mu poskytnout dostatečnou péči. Soud shledal, že vnitrostátní orgány postupovaly pečlivě a osvojení bylo v nejlepším zájmu dítěte.

Psychický stav rodičů nebo jejich nedostatečné citové, výchovné a pedagogické schopnosti

Bertrand proti Francii

č. 57376/00, rozhodnutí ze dne 19. února 2002

Odebrání dcery stěžovatelům, která v důsledku psychických problémů svých handicapovaných rodičů vykazovala znaky psychomotorické retardace, představovalo podle Soudu přiměřený zásah do práva stěžovatelů na respektování rodinného života podle článku 8 Úmluvy. Vnitrostátní orgány shledaly, že stěžovatelé nemohou své dceři nabídnout plnohodnotný život, a že v důsledku odebrání se jejich dceři daří lépe. Vnitrostátní orgány navíc nadále toto rozhodnutí přezkoumávají a usilují o umožnění sloučení rodiny. Soud proto shledal, že orgány postupovaly pečlivě a v nejlepším zájmu dítěte, a stížnost jako nepřijatelnou odmítl.

Couillard Maugery proti Francii

č. 64796/01, rozsudek ze dne 1. července 2004

Stěžovatelka namítala porušení článku 8 Úmluvy, poté co její syn a dcera byli odebráni z její péče. Vnitrostátní orgány při pravidelném přezkumu situace a psychiatrickém posouzení dětí shledaly nutnost odstupu matky od dětí kvůli jejím patologickým tendencím a jejich negativním vlivu na děti. Soud shledal, že vnitrostátní orgány postupovaly pečlivě a v nejlepším zájmu dětí, a že k porušení článku 8 Úmluvy tedy nedošlo.

Rampogna a Murgia proti Itálii

č. 40753/98, rozhodnutí ze dne 11. května 1999

Stěžovatelka měla již před narozením dcery diagnostikovanou schizofrenní psychózu. Psychiatrické oddělení, na kterém byla stěžovatelka několikrát hospitalizovaná pro úzkostné a disociativní poruchy, vypracovalo zprávu, *podle které* stěžovatelka nemá psychickou strukturu pro výchovu dítěte. Kvůli duševnímu stavu stěžovatelky, chybějícímu příjmu a odpovídajícímu bydlení *stěžovatelů* byla jejich dcera hned po narození umístěna do pěstounské péče. Stěžovatelka namítala porušení článku 8 Úmluvy vnitrostátními orgány. Vnitrostátní orgány pečlivě zkoumaly podmínky života stěžovatelů, zdravotní stav stěžovatelky, a dostupnost vhodného bydlení. Soud shledal, že orgány postupovaly pečlivě a v nejlepším zájmu dítěte, přičemž zohlednily zprávy psychiatrického oddělení a další relevantní faktory. Soud proto stížnost jako nepřijatelnou odmítl.

M. G. a M. T. A. proti Itálii

č. 17421/02, rozhodnutí ze dne 28. června 2005

Stěžovatelka namítala porušení článku 8 Úmluvy poté, co jí byly děti odebrány a umístěny do pěstounské péče. Sociální služba zjistila nedostatek citových, výchovných a pedagogických schopností rodičů a podezření na sexuální zneužívání dětí členem rodiny. Podle Soudu vnitrostátní orgány pečlivě usilovaly o nastolení spravedlivé rovnováhy mezi právy stěžovatelů a právy nezletilých a stížnost jako nepřijatelnou odmítl.

Kocherov a Sergeyeva proti Rusku

č. 16899/13, rozsudek ze dne 29. března 2016

Omezení rodičovské odpovědnosti stěžovatele trpícího lehkým mentálním postižením bylo podle Soudu nepřiměřené a nedostatečně odůvodněné. K porušení článku 8 Úmluvy proto došlo.

Kutzner proti Německu

č. 46544/99, rozsudek ze dne 26. února 2002

Stěžovatelé byli zbaveni rodičovské odpovědnosti a jejich dcery byly umístěny do pěstounské péče z důvodu jejich nedostatečné intelektuální kapacity. Soud shledal, že vnitrostátní orgány dostatečně nezváží jiná alternativní opatření ani nezajistily potřebnou podporu rodiny, což vedlo k porušení článku 8 Úmluvy. Děti byly navíc umístěny do oddělených pěstounských rodin, což vedlo k přerušení jejich vzájemného kontaktu. Přestože rozdělení sourozenců samo o sobě nebylo v rozporu s článkem 8, Soud kritizoval, že v prvních šesti měsících nebyl mezi rodiči a dětmi umožněn žádný kontakt a následně byl omezen pouze na jednu hodinu měsíčně, což mohlo vést k jejich odcizení.

„77. (...) děti [nebyly] pouze odloučeny od své původní rodiny, ale byly také umístěny do oddělených, neidentifikovaných pěstounských rodin a veškerý kontakt s rodiči byl během prvních šesti měsíců přerušen. Kromě toho nebyly děti v žádné fázi řízení vyslechnuty soudci (...).“

Zranitelnost dítěte se speciálními potřebami

Strand Lobben a ostatní proti Norsku

č. 37283/13, rozsudek velkého senátu ze dne 10. září 2019

V řízení o zbavení matky rodičovské odpovědnosti a svolení k osvojení dítěte pěstouny došlo podle velkého senátu Soudu k porušení práva dítěte a jeho matky na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy. Rozhodnutí odůvodněná zejména neschopností matky se o zranitelné dítě se speciálními potřebami řádně postarat byla založena na omezeném množství důkazů, jelikož kontakty matky s dítětem po odebrání byly ojedinělé, nebyl pořízen aktuální

znalecký posudek a zranitelnost dítěte nebyla dostatečně odůvodněna. Vnitrostátní orgány nenastolily spravedlivou rovnováhu mezi zájmy dítěte a matky a nevzaly dostatečně v potaz vývoj rodinné situace matky, která se v mezidobí vdala a porodila další dítě.

R. M. proti Lotyšsku

č. 53487/13, rozsudek ze dne 9. prosince 2021

Rodičovská odpovědnost stěžovatelky byla dočasně pozastavena kvůli nevhodné výchově jejího syna, který projevoval agresivní chování. Omezení práva na styk se zranitelným dítětem, které trpělo poruchou přizpůsobení se smíšenou poruchou emocí a chování, bylo založeno na relevantních a dostatečných důvodech, zejména na diagnóze dítěte a neochotě stěžovatelky spolupracovat s příslušnými orgány. Omezení bylo přijato ve vnitrostátním řízení, kterého se stěžovatelka mohla účastnit v plném rozsahu ve všech fázích, včetně opakovaného soudního přezkumu.

Nezajištění povinné školní docházky

Wunderlich proti Německu

č. 18925/15, rozsudek ze dne 10. ledna 2019

Rozhodnutí o částečném odnětí rodičovské odpovědnosti a odebrání dětí z péče stěžovatelů na dobu tří týdnů poté, co stěžovatelé trvale odmítali posílat své děti do školy a vzdělávali je doma v rozporu s německým právním řádem, nepředstavovalo porušení článku 8 Úmluvy.

Sourozenecké skupiny

M. L. proti Norsku

č. 43701/14, rozsudek ze dne 7. září 2017

Rozhodnutím o umístění dítěte stěžovatelky do pěstounské péče jiných osob než rodinných příslušníků, kteří měli v péči o 11 let starší dítě stěžovatelky, nedošlo k porušení jejího práva na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy. Vnitrostátní orgány se soustředily na budoucí vývoj mladšího dítěte hned po jeho porodu a dospěly k závěru, že bude lépe prospívat v pěstounské péči, jelikož má, jakožto výrazně mladší dítě rozdílné potřeby ve výchově a v péči rodinných příslušníků by přišlo do styku se stěžovatelkou.

Levin proti Švédsku

č. 35141/06, rozsudek ze dne 15. března 2012

Po odebrání tří dětí z péče stěžovatelky byly tyto umístěny do tří různých rodin vzdálených 50 km od místa jejich původního bydliště, které měly kapacitu poskytnout dětem potřebnou péči a podporu. Přestože došlo k jejich rozdělení, vnitrostátní orgány zajistily, aby se sourozenci pravidelně setkávali – jednou měsíčně –, čímž byla udržována jejich vzájemná vazba. Soud přihlédl k tomu, že se vnitrostátní orgány snažily udržet kontakt mezi stěžovatelkou a jejími dětmi, stejně jako mezi dětmi a jejich otcem a mezi sourozenci navzájem. Omezení kontaktu bylo nezbytné k ochraně zdraví a vývoje dětí, které trpěly negativními fyzickými a psychickými reakcemi na setkání s matkou. K porušení článku 8 Úmluvy proto nedošlo.

Haase proti Německu

č. 11057/02, rozsudek ze dne 8. dubna 2004

Rozhodnutí o odebrání dvanácti dětí, včetně novorozence, z péče stěžovatelů a jejich rozdělení do různých náhradních zařízení nebyla dostatečně odůvodněna, neodpovídala naléhavosti situace a byla tak nepřiměřeným zásahem do práva stěžovatelů na ochranu rodinného života (článek 8 Úmluvy). Stěžovatelé navíc nebyli součástí rozhodovacího procesu.

„84. (...) vzájemné užívání společnosti rodiče a dítěte představuje základní prvek rodinného života a že vnitrostátní opatření, která takové užívání brání, představují zásah do práva chráněného článkem 8 Úmluvy. Totéž platí pro vztah mezi sourozenci (...).“

Kutzner proti Německu

č. 46544/99, rozsudek ze dne 26. února 2002

Stěžovatelé byli zbaveni rodičovské odpovědnosti a jejich dcery byly umístěny do pěstounské péče z důvodu jejich nedostatečné intelektuální kapacity. Soud shledal, že vnitrostátní orgány dostatečně nezvažily jiná alternativní opatření ani nezajistily potřebnou podporu rodiny, což vedlo k porušení článku 8 Úmluvy. Děti byly navíc umístěny do oddělených pěstounských rodin, což vedlo k přerušení jejich vzájemného kontaktu. Přestože rozdělení sourozenců samo o sobě nebylo v rozporu s článkem 8, Soud kritizoval, že v prvních šesti měsících nebyl mezi rodiči a dětmi umožněn žádný kontakt a následně byl omezen pouze na jednu hodinu měsíčně, což mohlo vést k jejich odcizení.

Pěstounská péče

Pokračování pěstounské péče

E. M. a ostatní proti Norsku

č. 53471/17, rozsudek ze dne 20. ledna 2022

V řízení o pokračování pěstounské péče, zbavení rodičovské odpovědnosti a zákazu styku matky s dětmi nedošlo k porušení jejího práva na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy. Vnitrostátní orgány svá rozhodnutí přesvědčivě odůvodnily, když vzaly v potaz okolnosti odebrání dětí z péče rodičů, které byly založeny zejména na prokázaném závažném zanedbávání péče o děti oběma rodiči a na podezření z pohlavního zneužívání. Soud vyzdvihl, že matka děti neochránila před zneužíváním.

„59. (...) Nicméně Soud bere zvláště na vědomí názory samotných dětí a míru a povahu jejich negativních reakcí na kontakt s první stěžovatelkou nebo na samotné zmínky o této otázce (...) [a n]a základě uvedených skutečností (...) neshledává v konkrétních okolnostech tohoto případu žádný podklad pro závěr, že Okresní soud nedostatečně odůvodnil své rozhodnutí zamítnout první stěžovatelce právo na kontakt s dětmi (...).“

Omezení styku rodičů s dítětem v pěstounské péči

A. L. a ostatní proti Norsku

č. 45889/18, rozsudek ze dne 20. ledna 2022

Nařízení pěstounské péče u dítěte odebraného z péče biologické rodiny dva měsíce po jeho narození bylo podle Soudu dostatečně odůvodněné. Soud měl nicméně za to, že vnitrostátní soudy rozhodly, že dítě by mělo dlouhodobě vyrůstat v pěstounské péči, bez zvažování alternativ a za výrazného omezení styku rodičů s dítětem na jednu hodinu třikrát ročně. Přísné omezení styku bylo v rozporu s cílem sloučení rodiny, a došlo tak k porušení práva rodičů a dítěte na respektování rodinného života podle článku 8 Úmluvy.

Jansen proti Norsku

č. 2822/16, rozsudek ze dne 6. září 2018

Odepřením styku matce s dítětem umístěným do pěstounské péče z důvodu rizika únosu dítěte došlo k porušení práva matky na respektování rodinného života podle článku 8 Úmluvy. Zásah byl v souladu se zákonem a sledoval legitimní cíl ochrany práv a zdraví dítěte. Riziko únosu bylo reálné, zejména ze strany otce stěžovatelky, a mohlo mít škodlivé následky pro vývoj dítěte. Nicméně vnitrostátní soudy dostatečně nezohlednily možné negativní dlouhodobé následky pro dítě způsobené ztrátou kontaktu s matkou a pozitivní povinnosti státu přijmout opatření umožňující sloučení rodiny, jakmile to okolnosti dovolí.

Bliže viz tematickou příručku [Práva dítěte: Právo na styk](#)

Navrácení dítěte do péče biologické rodiny

V. D. a ostatní proti Rusku

č. 72931/10, rozsudek ze dne 9. dubna 2019

Automatické vyloučení bývalé pěstounky a dalších dětí v pěstounské péči ze života dítěte, které u pěstounky žilo téměř devět let, představuje porušení článku 8 Úmluvy. Soud naopak shledal, že pro vyhovění žádosti biologických rodičů pro navrácení dítěte do jejich péče existovaly relevantní a dostatečné důvody a článek 8 Úmluvy porušen nebyl.

„91. (...) vztah mezi pěstounskou rodinou a dítětem v pěstounské péči, pokud spolu žili mnoho měsíců, lze podřadit pod pojem rodinného života i přes chybějící biologické vazby. Soud zohlednil skutečnost, že mezi pěstounskou rodinou a dítětem se vytvořilo silné citové pouto, obdobné vztahu rodiče a dítěte, přičemž pěstounská rodina se ve všech ohledech chovala jako vlastní rodina dítěte (...).“

Antkowiak proti Polsku

č. 27025/17, rozsudek ze dne 22. května 2018

Navrácením dítěte do jeho biologické rodiny poté, co od narození po dobu cca 6 let žilo se stěžovateli, nedošlo k porušení práva stěžovatelů na respektování rodinného života chráněného článkem 8 Úmluvy. Nejlepší zájem dítěte byl hlavním hlediskem v rozhodnutích vnitrostátních soudů. Krajský soud pečlivě analyzoval situaci a dospěl k závěru, že navrácení dítěte k biologickým rodičům bylo jediným způsobem, jak dlouhodobě upravit jeho situaci a vyhnout se emocionálním komplikacím v budoucnosti. Soud uznal, že vnitrostátní orgány přijaly opatření směřující k usnadnění sjednocení rodiny a že rozhodnutí byla založena na relevantních a dostatečných důvodech.

Zákaz styku bývalých pěstounů s dítětem

Jírová a ostatní proti České republice

č. 66015/17, rozsudek ze dne 13. dubna 2023

Rozhodnutí vnitrostátních soudů o zákazu styku mezi pěstouny a dítětem nepředstavovalo porušení článku 8 Úmluvy, neboť odpovídalo nejlepšímu zájmu dítěte, bylo přijato v mezích jejich prostoru pro uvážení a zakládalo se na relevantních důvodech, když bylo dostatečně přesvědčivě osvědčeno, že styk pěstounů s dítětem nepříznivě působil na jeho vývoj a psychiku.

Bliže viz tematickou příručku [Práva dítěte: Právo na styk](#)

Pěstounská péče a kulturní rozdíly

Kilic proti Rakousku

č. 27700/15, rozsudek ze dne 12. ledna 2023

Nenavrácením dětí do péče stěžovatelů, tureckých občanů, které jim byly odebrány z důvodu zanedbávání péče a umístěny do pěstounských rodin, které nemluvily turecky ani nevyznávaly muslimskou víru, nedošlo za okolností daného případu k porušení článku 8 Úmluvy samostatně ani ve spojení s článkem 9.

Délka a průběh řízení o svěřeni dětí do pěstounské péče a stanovení styku

Q a R proti Slovinsku

č. 19938/20, rozsudek ze dne 8. února 2022

Soud shledal...Nepřiměřená délka řízení o svěřeni dětí do pěstounské péče babičky, poté co byla jejich matka zavražděna (čl. 6 odst. 1 Úmluvy). Neporušení článku 8 Úmluvy v řízení o styku prarodičů s dětmi, ve kterém namítali absenci výsledku dětí soudem, absenci výsledku znalce a absenci určení zvláštního opatrovníka pro zastupování dětí.

Ústavní výchova

K. a T. proti Finsku

č. 25702/94, rozsudek velkého senátu ze dne 12. října 2001

Umístění novorozené J. do neodkladné péče bez předchozího kontaktu nebo konzultace s rodiči bylo nepřiměřené a představovalo porušení článku 8 Úmluvy. Naopak umístění M. do neodkladné péče bylo považováno za nezbytné a přiměřené, což nevedlo k porušení článku 8. Následné rozhodnutí ve věci samé ohledně umístění obou dětí do ústavní výchovy bylo podle Soudu oprávněné, a tedy v souladu s článkem 8, stejně jako aktuální omezení styku stěžovatelů s dětmi. Stát však článek 8 Úmluvy porušil tím, že vnitrostátní orgány nepřijaly dostatečné kroky ke sloučení rodiny.

Prodloužení umístění dětí do ZDVOP na základě obecného předběžného opatření (právní úprava účinná do 31.12.2021)

Hýbkovi proti České republice

č. 30879/17, rozsudek ze dne 13. října 2022

Nedošlo k porušení práva stěžovatelů na respektování rodinného života chráněného článkem 8 Úmluvy, když prodloužení umístění druhého a třetího stěžovatele do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě obecného předběžného opatření podle občanského soudního řádu bylo v souladu se zákonem. Současně shledal, že rozhodnutí o jejich odloučení od matky, první stěžovatelky, která jim pro svou závislost na alkoholu nebyla schopna zajistit řádnou péči, nebyla svévolná nebo zjevně nepřiměřená.

Prodloužení ústavní výchovy

Achim proti Rumunsku

č. 45959/11, rozsudek ze dne 24. října 2017

Soud shledal, že umístění sedmi dětí stěžovatelů do ústavní výchovy a prodloužení tohoto opatření i přes zlepšení jejich situace neporušilo právo stěžovatelů na respektování soukromého a rodinného života podle článku 8 Úmluvy. Vnitrostátní orgány zhodnotily situaci rodiny, poskytly doporučení a sledovaly plnění rodičovských povinností. Soud zdůraznil, že materiální nouze sama o sobě nemůže ospravedlnit umístění do ústavní výchovy, ale v tomto případě byly zpochybněny výchovné schopnosti rodičů a bezpečnost dětí. Orgány sociální péče přijaly opatření k návratu dětí do rodiny, ale nedostatek spolupráce rodičů to ztížil.

Styk rodičů s dítětem v ústavní výchově

T. proti České republice

č. 19315/11, rozsudek ze dne 17. července 2014

Umístění dítěte do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc neporušilo článek 8 Úmluvy. Dítě bylo umístěno do ústavní výchovy kvůli vážným pochybnostem o schopnosti otce se o něj postarat a slabému poutu mezi nimi. Soudy opakovaně posuzovaly situaci a zohlednily psychologické a psychiatrické posudky. Článek 8 Úmluvy však byl porušen po umístění dcery do zařízení, pokud jde o kontakt otce s dcerou. Přestože otec měl právo na styk, nebyla přijata žádná opatření k usnadnění těchto návštěv. Nedostatečná kontrola nad ústavním zařízením a zdráhavost soudů vydat konečné rozhodnutí o právu na styk přispěly ke ztrátě možnosti sloučení rodiny.

Bližší viz tematickou příručku [Práva dítěte: Právo na styk](#)

Zbavení rodičovské odpovědnosti

Y.I. proti Rusku

č. 68868/14, rozsudek ze dne 25. února 2020

Automatické zbavení rodičovské odpovědnosti stěžovatelky v důsledku její drogové závislosti bez zohlednění její individuální situace a bez posouzení vhodnosti mírnějších opatření, které by mohly lépe sledovat nejlepší zájem dětí, představovalo nepřiměřený zásah do jejího práva na respektování rodinného života chráněného článkem 8 Úmluvy.

S.S. proti Slovinsku

č. 40938/16, rozsudek ze dne 30. října 2018

Soud neshledal porušení článku 8 Úmluvy. Matka nebyla zbavena svých rodičovských práv na základě psychiatrické diagnózy, ale na základě následné neschopnosti postarat se o dítě, jež byla řádně podložena odbornými posudky. Vnitrostátní orgány poskytly stěžovateli pomoc a umožnily jí kontakt s dítětem, ale kvůli jejímu pasivnímu přístupu a nedostatku emocionální vazby s dítětem nebylo možné rodinné vztahy obnovit.

B.B. a F.B. proti Německu

č. 18734/09, rozsudek ze dne 14. března 2013

Při rozhodování o zbavení rodičovské zodpovědnosti (oproti rozhodování o vydání předběžného opatření) nebylo dostatečné, pokud soudy vycházely pouze z výpovědí dětí stěžovatelů a neprověřovaly dále věrohodnost těchto

výpovědí, a to za situace, kdy existovaly okolnosti zpochybňující pravdivost jimi uváděných tvrzení. Na rozdíl od řízení o vydání předběžného opatření nebyly soudy při rozhodování ve věci samé již v časové tísní, neboť děti se nacházely v bezpečí dětského domova a měly větší prostor zkoumat důvodnost přijímaného opatření. Soud dospěl k závěru, že za těchto okolností a s ohledem na závažné dopady zbavení rodičovské zodpovědnosti na rodinu stěžovatelů nebylo soudní rozhodnutí podloženo dostatečnými důvody pro zbavení rodičovské zodpovědnosti stěžovatelů. Z toho důvodu Soud konstatoval, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

Osvojení

Osvojení po odebrání dítěte z péče

Omorefe proti Španělsku

č. 69339/16, rozsudek ze dne 23. června 2020

Neumožněním styku a rozhodnutím o osvojení dítěte stěžovatelky, která sice požádala o jeho dočasné odebrání z důvodu obtížné osobní a rodinné situace, ale s osvojením nevyslovila souhlas, došlo k porušení jejího práva na rodinný život chráněného článkem 8 Úmluvy. Ve vnitrostátním řízení nebyl zjišťován vývoj situace stěžovatelky a změna v jejích rodičovských kompetencích. Soud také vyzval vnitrostátní orgány, aby ukončily porušování práva stěžovatelky na respektování rodinného života, bezodkladně přezkoumaly její situaci ve světle závěrů Soudu a přijaly vhodná opatření v nejlepším zájmu dítěte v návaznosti na rozsudek vnitrostátního soudu z roku 2015.

S. H. proti Itálii

č. 52557/14, rozsudek ze dne 13. října 2015

Soud shledal porušení práva stěžovatelky na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy, jelikož vnitrostátní orgány odebraly děti z její péče a rozhodly o jejich osvojení, aniž přitom zvážily jiná, méně radikální opatření.

A.K. a L. proti Chorvatsku

č. 37956/11, rozsudek ze dne 30. října 2010

Soud shledal porušení článku 8 Úmluvy z důvodu absence náležitých záruk v řízení o zbavení rodičovské odpovědnosti a následném osvojení jejího syna. První stěžovatelka nebyla zastoupena v řízení o zbavení rodičovské zodpovědnosti, a její práva nebyla dostatečně chráněna. Nebyla informována o řízení o osvojení a její názor nebyl zjišťován.

Aune proti Norsku

č. 52502/07, rozsudek ze dne 28. října 2010

Odebrání dítěte stěžovatelce, poté co bylo v pěti měsících převezeno ve vážném stavu do nemocnice, jeho umístění do pěstounské rodiny a následné schválení osvojení bez jejího souhlasu, představovalo podle Soudu přiměřený zásah do práva stěžovatelky na respektování jejího rodinného života podle článku 8 Úmluvy. Dítě v pěstounské rodině dobře prospívalo. V následujících letech po odebrání měla stěžovatelka nadále problémy s drogami, s dítětem měla nepravidelný kontakt a nebyla schopna mu poskytnout dostatečnou péči. Soud shledal, že vnitrostátní orgány postupovaly pečlivě a osvojení bylo v nejlepším zájmu dítěte.

Zachování vazby dítěte na jeho kulturní a náboženský původ

Abdi Ibrahim proti Norsku

č. 15379/16, rozsudek velkého senátu ze dne 10. prosince 2021

Soud shledal porušení práva na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy v řízení o svolení k osvojení dítěte matky muslimského vyznání pěstouny křesťanského vyznání. Vnitrostátní orgány sice vyvinuly snahu nalézt vhodné pěstouny, nicméně při svolení k osvojení nevzaly dostatečně v potaz zájem stěžovatelky na zachování vazeb dítěte na jeho kulturní a náboženský původ. Neexistovaly přitom výjimečné okolnosti, které by odůvodňovaly úplné přerušení vazeb mezi matkou a dítětem. Soud se rozhodl neposuzovat přání matky vychovávat syna v souladu s její muslimskou vírou samostatně na poli článku 9 Úmluvy, ale jako součást stížnostních námitek založených na článku 8 Úmluvy.

Osvojení dítěte zamýšleným rodičem

Posudek týkající se právního uznání rodičovského vztahu mezi dítětem narozeným v zahraničí skrze náhradní mateřství a zamýšlenou matkou

č. P16-2018-001, posudek ze dne 10. dubna 2019

Velký senát Soudu v odpovědi na otázky položené francouzským kasačním soudem (*Cour de cassation*) jednomyslně shledal, že v případě dítěte narozeného v zahraničí skrze náhradní mateřství za užití gamet zamýšleného otce a neznámé dárkyně, kdy již byl právně uznán rodičovský vztah mezi dítětem a zamýšleným otcem, což vyžaduje článek 8 Úmluvy, právo dítěte na respektování soukromého života vyžaduje také, aby vnitrostátní právo umožňovalo i právní uznání rodičovského vztahu dítěte a zamýšlené matky. Toto uznání nicméně nemusí mít formu zapsání údajů z rodného listu vystaveného v zahraničí do matriky, ale může proběhnout jinými prostředky, např. osvojením.

Blíže viz tematickou příručku [Náhradní mateřství](#)

Stejnopohlavní páry

X a ostatní proti Rakousku

č. 19010/07, rozsudek velkého senátu ze dne 19. února 2013

Pokud vnitrostátní právo umožňuje individuální osvojení dítěte partnera nesezdanému heterosexuálnímu páru, ale upírá tutéž možnost nesezdanému páru osob stejného pohlaví, jedná se o porušení zákazu diskriminace na základě sexuální orientace (článek 14 Úmluvy) při užívání práva na respektování rodinného života (článek 8 Úmluvy).

D proti Francii

č. 11288/18, rozsudek ze dne 16. července 2020

Tím, že vnitrostátní orgány odmítly přepis rodného listu dítěte narozeného v zahraničí pomocí náhradního mateřství v části týkající se rodičovství zamýšlené matky, která byla zároveň genetickou matkou, a to v situaci, kdy tato podle vnitrostátního práva mohla požádat o osvojení daného dítěte jakožto dítěte manžela, nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy, ani k porušení článku 14 ve spojení s článkem 8.

Gas a Dubois proti Francii

č. 25951/07, rozsudek ze dne 15. března 2012

Zamítnutím žádosti první stěžovatelky o osvojení dcery své homosexuální partnerky, druhé stěžovatelky, nedošlo k porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy, když shledal, že v oblasti osvojení druhým rodičem nejsou stěžovatelky ve srovnatelné situaci s manželskými páry, neboť manželství požívá zvláštního postavení.

Právo dítěte znát svůj biologický původ

Gauvin-Fornis a Silliau proti Francii

č. 21424/16, rozsudek ze dne 7. září 2023

Soud rozhodl o neporušení práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy odmítnutím umožnit stěžovatelům narozeným pomocí lékařsky asistované reprodukce za účasti dárců gamet přístup k informacím o těchto dárcích na základě zákona o bioetice z roku 1994 zaručujícího anonymitu dárců. Soud nicméně považoval za významné, že zákon z roku 2021 anonymitu dárců zrušil.

„106. (...) článek 8 Úmluvy chrání právo na osobní identitu a s tím spojené právo získat informace např. o identitě rodiče (...). Narození, a zejména okolnosti s ním spojené, jsou součástí soukromého života dítěte a následně dospělého (...).

107. Pokud jde o spory týkající se přístupu k informacím o původu osvojených dětí, právo na identitu, které zahrnuje právo znát svůj biologický původ, tvoří nedílnou součást soukromého života, a v takových případech je nutné důkladnější posouzení za účelem vyvážení soupeřících zájmů (...).“

Godelli proti Itálii

č. 33783/09, rozsudek ze dne 25. září 2012

„56. (...) zájem jednotlivce na zjištění svého původu s věkem nemizí, právě naopak. Navíc, stěžovatelka projevila skutečný zájem o zjištění totožnosti své matky, neboť se snažila získat přesné informace o této otázce. Takové jednání naznačuje duševní a psychické utrpení, i když to nebylo lékařsky doloženo.“

Bránila-li stěžovatelce právní úprava utajovaných porodů, aby se v dospělosti, poté co byla jako dítě osvojena adoptivními rodiči, dodatečně bez souhlasu biologické matky dozvěděla informace o svém původu, došlo tím k porušení jejího práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy. Soud konstatoval, že italská právní úprava neumožňuje dítěti, které nebylo formálně uznáno při narození a bylo následně adoptováno, požádat o přístup k neidentifikujícím informacím o jeho původu nebo o zveřejnění

identity matky. Italské orgány tedy nenastolily spravedlivou rovnováhu mezi proti sobě stojícími zájmy v daném případě, čímž překročily jim přiznaný prostor pro uvážení v těchto záležitostech.

Odievre proti Francii

č. 42326/98, rozsudek velkého senátu ze dne 13. února 2003

Bránila-li stěžovatelce právní úprava utajovaných porodů, aby se v dospělosti, poté co byla jako dítě osvojena adoptivními rodiči, dodatečně bez souhlasu biologické matky dozvěděla informace o svém původu, nedošlo tím k porušení jejího práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy. Stejným poměrem hlasů dále shledal, že nedošlo k porušení zákazu diskriminace podle článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy, neboť stěžovatelka se nenacházela ve srovnatelné situaci s dětmi, jejichž příbuzenský vztah k biologickým rodičům byl jasně určen.

„42. (...) lidé ‚mají zásadní zájem (...) získat informace nezbytné k poznání a pochopení svého dětství a raného vývoje‘.“

Gaskin proti Spojenému království

č. 10454/83, rozsudek ze dne 7. července 1989

Stěžovatel se domáhal přístupu ke svému kompletním případovému spisu, který obsahoval kromě informací o jeho zdravotním stavu i informace o několika umístěních do pěstounské péče. Přístup mu byl umožněn pouze k částem, k nimž dotčené osoby udělily souhlas. Soud shledal porušení článku 8 Úmluvy. Konstatoval, že stát měl povinnost zajistit ochranu zájmů stěžovatele v oblasti jeho soukromého a rodinného života v situaci, kdy dotčené osoby nebyly dostupné anebo neoprávněně odmítly udělit souhlas s poskytnutím dokumentů.

Jäggi proti Švýcarsku

č. 58757/00, rozsudek ze dne 13. července 2006

Porušení článku 8 Úmluvy, protože vnitrostátní orgány stěžovateli nepovolily provedení analýzy DNA na jeho zesnulém domnělém biologickém otci za účelem zjištění, zda byl skutečně jeho otcem.

Mezinárodní adopce

Pini a ostatní proti Rumunsku

č. 78028/01, rozsudek ze dne 22. června 2004

Tím, že z důvodu pochybností o zákonnosti a dalších navazujících soudních řízení nebylo vykonáno rozhodnutí, kterým bylo povoleno mezinárodní osvojení devítiletých dívek stěžovateli, aniž by se předtím stěžovatelé s dětmi viděli, nebyl článek 8 Úmluvy zakotvující právo na respektování rodinného života porušen. Těsnou většinou hlasů Soud nicméně rozhodl, že absencí výkonu rozhodnutí o osvojení došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy chránícího právo na spravedlivý proces.

„148. (...) vztah, který je založen zákonnou a nefiktivní adoptcí, lze považovat za dostatečný k tomu, aby mohl požívat respektu ve smyslu článku 8 Úmluvy (...).

[...]

156. (...) význam upřednostnění zájmů dítěte před zájmy rodičů ještě narůstá v případech, kdy jde o vztah založený adoptcí, neboť, jak již [Soud] ve své judikatuře uvedl, adopce znamená ‚dát rodinu dítěti, a nikoliv dítě rodině‘ (...).“

Vyhledávání další judikatury na mezisoudy.cz pod hesly: odebrání dítěte z péče rodičů; osvojení; pěstounská péče; opatření nezbytná v zájmu dětí; rodičovská odpovědnost; styk rodičů s nezletilými dětmi; svěření dítěte do péče/výchova

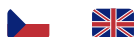
Další prameny mezinárodního práva

Evropská unie

- [Listina základních práv EU](#) (čl. 7 a 24)
- [Nařízení Brusel II ter](#) (čl. 15, 56, 61 a 64–68)

Rada Evropy

- [Evropská sociální charta](#) (čl. 16 a 17)
- [Evropská úmluva o osvojení dětí](#)
- [Úmluva o styku s dětmi](#) (čl. 4 a 5)
- Rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva ve věci kolektivní stížnosti *European Roma Rights Centre (ERRC) a Mental Disability Advocacy Centre (MDAC) proti České republice* ze dne 17. června 2020 (Umisťování malých dětí do ústavních zařízení)

- [Doporučení CM/Rec\(2012\)2 Výboru ministrů Rady Evropy o účasti dětí a mladých lidí mladších 18 let](#) ze dne 28. března 2012
Recommendation CM/Rec(2012)2 of the Committee of Ministers to member States on the participation of children and young people under the age of 18 (Adopted by the Committee of Ministers on 28 March 2012)
- [Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy CM/Rec \(2011\)12 o právech dětí a sociálních službách přátelských k dětem a rodinám](#) ze dne 16. listopadu 2011
Recommendation CM/Rec(2011)12 of the Committee of Ministers to member states on children's rights and social services friendly to children and families (Adopted by the Committee of Ministers on 16 November 2011)
- [Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy Rec \(2005\)5 ohledně práv dětí žijících v institucionálních zařízeních](#) ze dne 16. března 2005
Recommendation Rec(2005)5 of the Committee of Ministers to Member States on the Rights of Children Living in Residential Institutions (Adopted by the Committee of Ministers on 16 March 2005)
- [Pokyny Výboru ministrů Rady Evropy o justici vstřícné k dětem](#) ze dne 17. listopadu 2010
Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice

Organizace spojených národů

- [Všeobecná deklarace lidských práv](#) (čl. 12, 16 a 25)
- [Mezinárodní pakt o občanských a politických právech](#) (čl. 17, 23 a 24)
- [Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech](#) (čl. 10 a 12)
- [Úmluva OSN o právech dítěte](#) (čl. 9, 16, 18, 20 a 21)
- [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 8 \(2006\) Právo dítěte na ochranu před tělesnými tresty a dalšími krutými nebo ponižujícími formami trestu](#)
General Comment No. 8 (2006) on the Right of the Child to Protection from Corporal Punishment and Other Cruel or Degrading Forms of Punishment by the UN Committee on the Rights of the Child
- [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 12 \(2009\) Právo dítěte být slyšeno](#)
General Comment No. 12 (2009) on the Right of the Child to be Heard by the UN Committee on the Rights of the Child
- [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 13 \(2011\) Právo dítěte na ochranu před všemi druhy násilí](#)

General Comment No. 13 (2011) on the Right of the Child to Freedom from All Forms of Violence by the UN Committee on the Rights of the Child

- [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 14 \(2013\) O právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska](#)

General Comment No. 14 (2013) on the Right of the Child to Have His or Her Best Interests Taken as a Primary Consideration by the UN Committee on the Rights of the Child

- [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 21 \(2017\) Děti žijící na ulici](#)

General Comment No. 21 (2017) on Children in Street Situations by the UN Committee on the Rights of the Child

- [Společné obecné doporučení Výboru OSN pro odstranění diskriminace žen č. 31 a obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 18 \(2019\) Škodlivé praktiky](#)

Joint General Recommendation No. 31 of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women and General Comment No. 18 of the Committee on the Rights of the Child (2019) on Harmful Practices

- [Názor přijatý Výborem OSN pro práva dítěte ve věci *B.J. a P.J. proti České republice* ze dne 15. května 2023 \(Důvody umístění dětí do ústavního zařízení a procesní práva dětí\)](#)

- [Závěrečná doporučení Výboru OSN pro práva dítěte ze dne 22. října 2021 \(§ 29–33; 45–46\)](#)

Concluding Observations of the UN Committee on the Rights of the Child (Issued on 22 October 2021)

- [Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením \(čl. 7, 23 a 25\)](#)

- [Obecný komentář Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením č. 5 \(2017\) O nezávislém způsobu života a zapojení do komunity](#)

General Comment No. 5 (2017) on living independently and being included in the community by the UN Committee on the Rights of Persons with Disabilities

- [Pokyny k deinstitucionalizaci Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením](#)

Ostatní

- [Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení](#)

Česká právní úprava a praxe

Právní úprava

- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (čl. 10 odst. 2, čl. 32 odst. 3)
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (§ 2, 6, 10–38b, 47a–47za)
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (§ 794–854, 928–975)
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (§ 427–477)

Soudní praxe

Ústavní výchova

- Nález Ústavního soudu ze dne 1. listopadu 2023, sp. zn. [II. ÚS 2225/23](#) (absence zjištění názoru nezletilého ve věku blízkého zletilosti při nařizování ústavní výchovy)
- Nález Ústavního soudu ze dne 7. září 2023, sp. zn. [II. ÚS 1192/22](#) (ponechání dítěte v péči biologické rodiny na úkor práv pěstounů, kterým bylo protiprávně odebráno)
- Nález Ústavního soudu ze dne 25. dubna 2023, sp. zn. [III. ÚS 484/23](#) (absence zjištění názoru nezletilého ve věku 11 let při nařizování ústavní výchovy; umístění do dětského domova pro neshody rodičů)
- Nález Ústavního soudu ze dne 29. listopadu 2022, sp. zn. [IV. ÚS 412/22](#) (absence zjištění názoru nezletilého ve věku necelých 11 let při nařizování ústavní výchovy; umístění do diagnostického ústavu pro neshody rodičů)
- Nález Ústavního soudu ze dne 19. června 2018, sp. zn. [III. ÚS 1265/16](#) (absence přímého slyšení nezletilé ve věku 15 let soudem při nařizování ústavní výchovy)
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2012, sp. zn. [30 Cdo 4366/2011](#) (význam slyšení dítěte při rozhodování o zbavení rodičovské odpovědnosti)
- Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 6. září 2011, sp. zn. [II. ÚS 2546/10](#) (posouzení důvodů pro odnětí nezletilého dítěte z péče matky a odevzdání do ústavní výchovy)
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2011, sp. zn. [30 Cdo 3522/2009](#) (absence slyšení dítěte ve věku 11 let v řízení o zbavení rodičovské odpovědnosti otce)
- Nález Ústavního soudu ze dne 20. července 2010, sp. zn. [IV. ÚS 2244/09](#) (k otázce předběžného opatření ve věcech péče o nezletilé ve vztahu k právům rodičů, dětí a problematice spravedlivého procesu)

Pěstounská péče

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. listopadu 2024, sp. zn. [24 Cdo 2098/2024](#) (omezení výkonu rodičovské odpovědnosti otce kvůli nespolupráci s pěstounem a ohrožení zdraví dětí)
- Nález Ústavního soudu ze dne 13. září 2022, sp. zn. [III. ÚS 3146/21](#) (k podmínkám odnětí dítěte z péče rodičů a jeho svěřením do pěstounské péče)
- Nález Ústavního soudu ze dne 31. prosince 2018, sp. zn. [II. ÚS 2344/18](#) (nejlepší zájem dítěte při rozhodování o pěstounské péči)
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. srpna 2015, sp. zn. [I. ÚS 1803/15](#) (svěření vnučky do péče babičky a zamítnutí žádosti o svěření do pěstounské péče)
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. června 2014, sp. zn. [I. ÚS 791/14](#) (svěření vnučky do péče babičky a zamítnutí žádosti o svěření do pěstounské péče)

Osvojení

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. července 2024, sp. zn. [24 Cdo 2157/2022](#) (osvojení dítěte registrovaným partnerem jednoho rodiče, právní důsledky výmazu druhého rodiče z matriky a změna právní úpravy od 1. ledna 2025)
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. září 2021, sp. zn. [20 Cdo 1173/2021](#) (neuznání cizozemského rozhodnutí o společném osvojení dětí registrovanými partnery)
- Nález Ústavního soudu ze dne 15. prosince 2020, sp. zn. [PI. ÚS. 6/20](#) (k uznání cizozemského rozhodnutí o osvojení dítěte registrovanými partnery)

- Nález Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. [Pl. ÚS 7/15](#) (registrované partnerství jako překážka individuálního osvojení dítěte)
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. května 2016, sp. zn. [21 Cdo 1432/2014](#) (hodnocení nezájmu nezletilé matky o dítě v kontextu její životní situace)
- Nález Ústavního soudu ze dne 19. listopadu 2015, sp. zn. [Pl. ÚS 10/15](#) (k ústavnosti zákazu osvojení dítěte partnerem rodiče v nesezdaném soužití)
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. března 2015, sp. zn. [4 Ads 12/2015](#) (zařazení žadatelky, která uzavřela registrované partnerství, do evidence žadatelů vhodných ke zprostředkování osvojení dítěte)
- Nález Ústavního soudu ze dne 13. dubna 2010, sp. zn. [II. ÚS 485/10](#) (k povinnosti soudu zkoumat skutečné důvody nezájmu rodiče o dítě při rozhodování o osvojení)
- Nález Ústavního soudu ze dne 28. ledna 2004, sp. zn. [I.ÚS 669/02](#) (osvojení dítěte bez souhlasu rodičů)

Ostatní

- [2. rodinněprávní symposium Justiční akademie – Svěření dítěte do péče příbuzné či blízké osoby](#)
- [4. rodinněprávní symposium Justiční akademie – Osvojení](#)
- [5. rodinněprávní symposium Justiční akademie – Participace dětí v opatrovnickém soudním řízení](#)
- [6. rodinněprávní symposium Justiční akademie – Jak pracovat s nekompetentními rodiči](#)

Norská zkušenost – odebrání dětí z péče, pěstounská péče, osvojení a rozsudky Soudu proti Norsku

Dětská ombudsmanka

Instituce dětského ombudsmana v Norsku byla založena v roce 1981 s cílem chránit práva dětí a zajistit, aby byly jejich zájmy respektovány v oblasti veřejné politiky. Norsko se tak stalo jednou z prvních zemí, která zavedla tento typ nezávislé instituce zaměřené specificky na děti. Založení ombudsmana bylo silně ovlivněno ratifikací Úmluvy o právech dítěte v roce 1989, což vedlo k vytvoření mechanismu, který by zajistil, že norský stát bude aktivně chránit a podporovat práva dětí v souladu s mezinárodními standardy. Funkce dětského ombudsmana byla navržena tak, aby působila jako nezávislý orgán, který bude mít právo vyjadřovat se k otázkám týkajícím se dětí a mladistvých, monitorovat plnění jejich práv v rámci legislativy a politiky, a poskytovat poradenství jak státním institucím, tak samotným dětem a jejich rodinám. V průběhu let se role ombudsmana vyvinula, přičemž se zaměřila nejen na ochranu dětí před zneužíváním a zanedbáváním, ale i na podporu jejich práv v oblastech jako vzdělání, zdraví a rovnost. Dětský ombudsman se stal klíčovým aktérem v norském systému ochrany dětí a jejich práv, což přispělo k vysokým standardům v oblasti ochrany práv dětí, jež Norsko dnes reprezentuje.

Koncept ochrany práv dětí v Norsku

Norsko je známé svou silnou sociální politikou zaměřenou na ochranu práv dětí a zajištění jejich blahobytu. Má komplexní systém ochrany práv dětí, který zahrnuje jak prevenci, tak intervenci v případech, kdy jsou děti ohroženy.

Důraz je kladen na to, aby byly všechny kroky zaměřené na ochranu dětí prováděny s respektem k právům rodičů, ale především s ohledem na nejlepší zájem dítěte. V praxi to znamená, že rozhodnutí o odebrání dítěte z péče je vždy důkladně promyšlené a činí se pouze v případě, že je to nezbytné pro ochranu dítěte před rizikem újmy nebo zneužíváním.

V Norsku je kladen velký důraz na to, aby se všechny kroky přijímaly s cílem zajistit co nejlepší budoucnost dítěte a chránit jeho práva. Tato politika se vyznačuje vysokou mírou profesionality a důrazem na to, že každý jednotlivý případ musí být posuzován s ohledem na specifické okolnosti a potřeby dítěte.

Odebrání dětí z péče – postup a kritéria

V Norsku je odebrání dětí z rodiny krajním krokem. Tento proces je podroben velmi přísným pravidlům a probíhá pod dohledem soudů. Před samotným rozhodnutím o odebrání dítěte probíhá proces zjišťování situace v rodině, ve kterém se zohledňují všechny okolnosti dané situace. Tento proces může zahrnovat domácí návštěvy sociálních pracovníků, konzultace s odborníky, jako jsou psychologové, a rozhovory s rodiči i dětmi.

Pokud se zjistí, že dítě žije v prostředí, které je pro jeho vývoj škodlivé (například v případě domácího násilí, zneužívání nebo zanedbávání), mohou být přijata opatření k zajištění jeho ochrany. Dítě může být dočasně umístěno v péči jiných členů rodiny, ve státní péči nebo v pěstounské rodině.

Pokud se po určité době ukáže, že rodiče nejsou schopni zajistit dítěti bezpečné prostředí, může být rozhodnuto o trvalém odebrání dítěte a následném umístění do pěstounské péče nebo o adopci. Každý krok je vždy pečlivě zvážen a rozhodnutí je přijímáno s ohledem na to, co je pro dítě nejlepší.

Pěstounská péče

Pěstounská péče v Norsku je velmi dobře organizovaná a podléhá striktním pravidlům. Pěstouni musí projít důkladným procesem výběru, který zahrnuje psychologické testy, školení a kontroly prostředí, ve kterém bude dítě žít. Cílem je zajistit, aby pěstouni byli připraveni poskytnout dítěti stabilní, bezpečné a láskyplné prostředí.

V případě pěstounské péče se vždy usiluje o to, aby byla péče dočasná a dítě se v co nejkratším čase vrátilo zpět k biologickým rodičům, pokud to okolnosti dovolí. Pokud návrat do původní rodiny není možný, pěstouni mohou nabídnout dítěti trvalý domov a stát se jeho právními zástupci.

V Norsku je pěstounská péče také navázána na přísný dohled státu, což znamená, že pěstouni mají pravidelný kontakt s odborníky, kteří monitorují, jak se dítě v péči cítí, jak probíhá jeho vývoj a zda jsou zajištěny jeho potřeby.

Adopce v Norsku

Adopce je v Norsku proces, který vyžaduje pečlivé zvážení všech okolností a je prováděn pouze v případě, že není jiná možnost, jak dítěti zajistit stabilní rodinné prostředí. Adopce je vnímána jako trvalý a nevratný krok, který znamená, že dítě je považováno za člena nové rodiny.

Adopce může být provedena buď u dětí, které byly předtím umístěny do pěstounské péče, nebo u dětí, které byly opuštěny nebo z jiných důvodů nemohou být umístěny u biologických rodičů. Proces adopce je přísně kontrolován, aby se zajistilo, že nový domov bude pro dítě bezpečným a podporujícím prostředím.

V Norsku je kladen velký důraz na to, aby se proces adopce neuskutečnil před tím, než je vyčerpána všechna jiná možná opatření, která by mohla umožnit dítěti návrat do původní rodiny. Tento proces je spojen s řadou právních, psychologických a sociálních aspektů, které mají zajistit, že adopce je skutečně v nejlepším zájmu dítěte.

Judikatura Soudu proti Norsku

Judikatura Soudu proti Norsku v oblasti odebrání dětí z péče se stala významným tématem, které vyvolalo intenzivní diskuse o rovnováze mezi ochranou práv dětí a ochranou práv rodičů. Soud se zaměřil na to, zda norské úřady při rozhodování o odebrání dětí z rodinné péče postupovaly v souladu s požadavky na respektu k rodinnému životu a přiměřenosti zásahů do rodinného života. V některých případech Soud konstatoval porušení těchto práv, zejména když nebyla dostatečně zohledněna situace rodičů nebo nebyla poskytnuta adekvátní možnost na ochranu jejich práv. Norský orgán sociálně-právní ochrany dětí známý jako „Barnevernet“, se často ocital v centru těchto právních sporů. Tento systém, který je zaměřen na ochranu dětí před možným zneužíváním nebo zanedbáváním, je považován za jeden z nejpřísnějších v Evropě, což vedlo k několika případům, kdy byli rodiče obviněni z nesprávného chování bez dostatečných důkazů nebo bez patřičné komunikace s rodinami. I když Soud uznal legitimní zájem norských úřadů chránit děti, často zdůrazňoval potřebu transparentnosti, řádného soudního přezkumu a respektování práv rodičů při rozhodování o odebrání dětí. V některých případech Soud konstatoval, že procesy v Norsku nebyly dostatečně transparentní a že rozhodnutí o odebrání dětí nebyla vždy adekvátně odůvodněna nebo že rodinám nebyl poskytnut dostatečný čas na to, aby se bránily. Tato judikatura ukazuje složitost a náročnost hledání rovnováhy mezi zájmy dětí a právem rodičů na rodinný život, což stále zůstává tématem pro další právní analýzu a vývoj.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci [Strand Lobben a ostatní proti Norsku](#) je jedním z klíčových rozhodnutí týkajících se ochrany rodinného života v kontextu norského systému péče o děti. V tomto případě se velký senát Soudu zabýval situací matky, která se ve spolupráci s norskými úřady pokusila zajistit bezpečné a stabilní prostředí pro své dítě. Dítě bylo matce odebráno, protože norské sociální služby usoudily, že nejsou schopny zaručit adekvátní péči a prostředí pro jeho výchovu. Soud se soustředil na otázku, zda bylo odebrání dítěte v souladu s článkem 8 Evropské úmluvy o lidských právech, který chrání právo na rodinný život.

Dalším důležitým aspektem, který Soud ve stížnostech proti Norsku přezkoumával, byla práce s biologickou rodinou nastavení četnosti kontaktu s dětmi. V mnoha případech Soud shledal, že kontakt stanovený na několik hodin ročně nemůže vést k žádoucímu opětovnému sloučení rodiny. Zdá se, že norský systém se z judikatury Soudu poučil a kontakty jsou v současné době pojímány rozšiřujícím způsobem.

Více informací o instituci dětského ombudsmana v Norsku lze nalézt [zde](#).

Tato příručka má čistě informativní povahu a neobsahuje závazný právní výklad rozsudků a rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. Jejich anotace, na které je v tomto dokumentu odkazováno, nejsou úředními rozhodnutími a nejsou závazné. Jsou však autorskými díly chráněnými autorským právem. Tento dokument jako celek ani jednotlivé anotace v něm obsažené proto nesmí být bez předchozího souhlasu státu reprezentovaného Ministerstvem spravedlnosti zpřístupňovány veřejnosti ani jinak užívány, zejména rozmnožovány, nad rámec volného užití dle § 30 autorského zákona a zákonných licencí dle § 31 a násl. autorského zákona.